

БЕЗСОННА Тетяна

старший викладач

кафедри криміналістики та судової експертології факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ,
м. Харків, Україна

БІОМЕТРИЧНИЙ ПАСПОРТ ЯК СПОСІБ ЗАПОБІГАННЯ МІЖНАРОДНОМУ ТЕРОРИЗМУ

Паспорт, що містить безконтактний електронний носій із біометричними даними власника документа (далі – біометричний паспорт), набуває все більшого поширення у світі. Основна мета введення біометричних документів – боротьба з міжнародним тероризмом. Приводом для введення біометричних документів стали події у США 11 вересня 2001 року. Так, у 2002 році представники 188 країн світу підписали Новоорлеанську угоду, яка визнала біометричні дані особи основною технологією ідентифікації для паспортів та в'їзних віз наступного покоління. Відповідно до інформації Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), на сьогодні більш ніж 90 країн із 193 держав – членів ООН видають такі документи, при цьому ще понад 20 держав готові до їх упровадження в найближчі роки.

Україна також приєдналась до цих міжнародних стандартів. Так, 6 грудня 2012 року набрав чинності Закон України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус». Відповідно до цього Закону в Україні розпочато роботи із запровадження оформлення і видачі паспорта громадянина України для виїзду за кордон, що містить безконтактний електронний носій із біометричними даними власника документа. З метою запровадження біометричних документів для виїзду за кордон Урядом ухвалено Постанову «Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, знищення паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм, його тимчасового затримання та вилучення» від 7 травня 2014 року № 152. Згідно із зазначеною постановою біометричні закордонні паспорти в Україні розпочали видавати з 1 січня 2015 року.

Паспорт громадянина України, що містить безконтактний електронний носій із біометричними даними власника документа – це документ, який засвідчує особу та громадянство власника при перетині державних кордонів і перебування за межами держави. Біометричний паспорт відрізняється від звичайного тим, що в нього вбудований спеціальний мікропроцесорний чіп, який містить інформацію про його власника, унікальний номер документа, номер паспорта, дату його видачі та закінчення терміну дії, біометричні дані (відцифрований образ обличчя власника документа, відцифрований підпис власника та за згодою особи – відцифровані відбитки пальців рук), дані про забезпечення захисту інформації, що міститься на безконтактному електронному носії, відповідно до вимог Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО). Близько 45 країн із числа тих, які видають біометричні документи, зберігають на них одночас-

но і відбитки пальців, і зображення особи, водночас більше 30 країн використовують лише оцифроване фото власника документа. Решта країн на сьогодні використовують тільки зображення обличчя, але найближчим часом планують використовувати і дані дактилоскопії.

Основна перевага біометричних документів полягає в тому, що на пунктах прикордонного контролю встановлюється спеціальне обладнання, здатне зчитувати дані з мікрочіпу, який вбудований у паспорт. Така процедура значно скоротить час ідентифікації особи, прискорить процес прикордонного контролю та зведе до мінімуму вірогідність суб'єктивної помилки контролера. За даними ІКАО, більше 15 країн у даний час використовують автоматизовані контрольні-пропускні системи для власників електронних паспортів, серед них: США, Великобританія, Сінгапур, Португалія, Нова Зеландія, Японія, Індонезія, Німеччина та інші.

Таким чином, передбачається, що біометричні паспорти найбільш захищені від підробок та виключають можливість користування ними іншою особою, крім власника. Головна ідея впровадження більш захищених документів, які забезпечують ідентифікацію особи, – це суттєве підвищення захищеності суспільства від проявів злочинності та міжнародного тероризму.